

Руденко В.І.

*Заступник начальника Департаменту з питань виконання
кримінальних покарань Міністерства юстиції України,
кандидат юридичних наук*

Руденко А.В.

*Студентка Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного університету імені Ярослава Мудрого*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ, ЯК УЧАСНИКА СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Історико-правовий аналіз юридичної літератури [1], документів прокурорсько-слідчої та судової практики дозволяють зробити висновок про те, що діяльність прокуратури як органу державної влади та учасника сил безпеки і оборони України з дня її утворення і по нині, спрямована на забезпечення верховенства закону, охорону і захист інтересів держави і суспільства, підтримку державного звинувачення, боротьбу із злочинністю, укріплення правопорядку, забезпечення дотримання законодавства України. При цьому прокурор діє від імені державного органу – прокуратури, на яку законодавством покладені представницькі функції. Більш того, застосування органами прокуратури представницьких повноважень відповідає вимогам ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод про забезпечення кожного права на справедливість, захист його прав та співвідноситься у цьому контексті із змістом запобіжної діяльності в Україні.

Крім цього, слід також констатувати, що основна риса професії прокурора полягає у тому, що вона несе безпосередньо політико-державний характер, позаяк у своїй основі його діяльність є, перш за все, державною роботою, позаяк вона стосується питань громадянської і державної дисципліни, законності, боротьби зі злочинністю, а політичний характер цієї професії суттєво відрізняє її від багатьох інших та визначає таким чином державно-правовий статус прокурора, у тому числі у складі сил безпеки і оборони України. Проте, як показали результати наукових досліджень, сучасний стан законодавчого врегулювання статусу прокуратури України та її функцій, включаючи запобіжну діяльність, не вирішує більшості проблем, які пов'язані з чинною конституційною реформою та зміною організації суспільства. Саме тому дослідження правового статусу прокуратури на сучасному етапі розвитку України є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точок зору [2, с. 165].

Немаловажне значення, як показали результати даного дослідження, має також вирішення й інших проблем, що стосуються участі прокуратури, зокрема, кримінально-виконавчої діяльності України. Так, як показав аналіз змісту нормативно-правових актів, а також кримінально-виконавчої літератури та інших доктринальних джерел, незважаючи на те, що в них постійно вживається словосполучення «кримінально-виконавча діяльність», досі не тільки немає єдності серед учених щодо його змісту, але й не сформульовано чіткого поняття зазначеного правового явища. Враховуючи це під кримінально-виконавчою діяльністю слід розуміти реалізацію суб'єктами та учасниками кримінально-виконавчих правовідносин тих функцій, що пов'язані з процесом виконання й

відбування кримінальних покарань. При цьому, об'єктом кримінально-виконавчої діяльності є двоєдиний процес виконання-відбування кримінальних покарань, суб'єктом виконання якого є органи та УВП, а суб'єктом їх відбування – засуджені. У свою чергу, учасниками цієї діяльності є інші фізичні та юридичні особи, які сприяють, контролюють, взаємодіють тощо з її суб'єктами з приводу забезпечення змісту об'єкта зазначеної діяльності, включаючи й органи прокуратури. При цьому, засобами прокурорського нагляду у сфері виконання покарань має бути забезпечено додержання і виконання не лише прав засуджених, затриманих, осіб, взятих під варту, і тих, до яких застосовано примусові заходи медичного чи виховного характеру, а й щодо захисту прав персоналу та інших осіб у сфері боротьби зі злочинністю у цілому. Саме тому гарантією запобігання і своєчасного усунення порушень прав і законних інтересів затриманих, взятих під варту, засуджених, та осіб, які перебувають за рішенням суду у психіатричних лікарнях, спеціальних закладах для неповнолітніх, застосування до них примусових заходів виховного характеру є систематичне проведення прокурором перевірок в органах і установах, де вони тримаються, незалежно від наявності даних про порушення законності [3, с. 125].

Такий висновок випливає із положень ч. 1 ст. 3 Конституції України, згідно з якою людина, її життя і здоров'я, честь і гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а також положень ч. 3 ст. 63 Основного Закону, відповідно до якого засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду. При цьому, кожне із вищенаведених завдань прокуратури так чи інакше має бути спрямоване на забезпечення прав і законних інтересів осіб, свобода яких обмежена в інтересах держави і суспільства, і які через об'єктивні причини обмежені також у можливості самостійно захищати власні права. Більш того, одним із ключових питань нагляду є законність перебування осіб у СІЗО, виправних і виховних колоніях, дисциплінарних батальйонах, психіатричних лікарнях, де утримуються особи, до яких за здійснення суспільно небезпечних дій застосовані примусові заходи медичного впливу. Ця проблема включає в себе: законність поміщення і утримання; додержання правил утримання; наявність законних підстав для звільнення від покарання чи інших заходів примусового характеру, т. ін.

Список використаних джерел

1. Косюта М. В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура». Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2002. 33 с.
2. Новосад Ю. О. Прокуратура як суб'єкт запобігання злочинам: міжнародно-правові аспекти діяльності. *Visegrad journal on human rights*. 2016. № 4. С. 164–169.
3. Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України / А. П. Гель, О. Г. Колб, В. О. Корчинський та ін.; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.